

Fejl! Ukendt betegnelse for dokumentegenskab.
Fejl! Ukendt betegnelse for dokumentegenskab.
Fejl! Ukendt betegnelse for dokumentegenskab.

NOTAT

17-06-2011

Afsluttende rapport om udvikling af dagtilbud til borgere med handicap

Indhold

1. Indledning og baggrund.....	2
2. Nye fysiske rammer	4
3. Muligheder for effektivisering og nye tilbud	6
4. Muligheder for effektivisering og forbedring af kørsel	9
5. Præsentation af forslag til nye tilbud	11
6. Videre forløb.....	19

**Drifts- og
Udviklingskontoret for
borgere med handicap**

Bernstorffsgade 17
1592 København V

Telefon
3317 3567

E-mail
ZH7L@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683533

1. Indledning og baggrund

I 2010 igangsatte Socialforvaltningen en undersøgelse af kommunens § 103 tilbud med beskyttet beskæftigelse og § 104 aktivitets- og samværstilbud.

Inden denne undersøgelse fik området i 2010 tilført 10 mio. kr. som følge af, at området led under manglende pladser, utidssvarende fysiske rammer og manglende personaledekning.

Formålet med undersøgelsen var at udarbejde en dybtgående analyse og kortlægning af dagtilbudsområdets organisering og ressourcudnyttelse, med henblik på den fremadrettede udvikling af området. Der blev nedsat en arbejdsgruppe bestående af centerchefer fra dagtilbud og døgntilbud samt repræsentanter fra DU Haps.

Analysens resultater

Dagtilbudsanalysen viste, at rammerne om de eksisterende dagtilbud er utidssvarende. Ofte er tilbuddene placeret i ældre nedslidte fabriksbygninger med dårlig tilgængelighed og der mangler handicaptoiletter og udendørs faciliteter.

En samling af dagtilbuddene vil – udover tilgængelighed – betyde, at der kan opnås en lang række fordele i form af bedre og mere afvekslende aktivitetsmuligheder for borgerne, fælles ledelse, og færre flytninger mellem tilbud, fordi der kan gives et mere varieret og fleksibelt beskæftigelses- og/eller aktivitetstilbud.

Analysen viste, at mange borgere har en lang befordringstid fra deres bosted og til deres dagtilbud, fordi en del borgere har et dagtilbud meget langt fra deres bosted og kører igennem København i myldretiden om morgenen og om aftenen. Det betyder, at borgerne sidder længe i bussen hver dag, og at dagtilbuddene har store udgifter til kørsel.

Den indledende analyse af dagtilbudsområdet viste, at der er mulighed for en bedre udnyttelse af hjemmedagsordningen, idet mange borgere har en eller flere hjemmedage om ugen. Der er desuden et potentiale i at se på dagtilbuddenes åbningstid i forhold til borgernes tid i dagtilbud, da brugerne har relativt korte dage i dagtilbud, mens de fleste medarbejdere har en fuld arbejdsuge.

Endelig viste analysen, at der er mange borgere, som i dag ikke har et dagtilbud og som enten står på ventelisten eller ikke er på venteliste, da der ikke findes et tilbud til deres målgruppe. Døgntilbuddene har i efteråret 2010 vurderet, at der er ca. 154 borgere, som vil have gavn af et tilbud, men ikke er visiteret.

Inddragelse og arbejdsproces

De samlede resultater af dagtilbudsanalysen blev forelagt for dagtilbudsledere og MEDudvalgsmedlemmer den 14. april 2011. Det markerede samtidig opstarten af fire arbejdsgrupper med centerchefer, ledelses- og medarbejderrepræsentanter fra dagtilbud, centerchefer fra døgntilbud og repræsentanter fra DU Handicap. De fire arbejdsgrupper havde til formål at drøfte lokaler, effektiv ressourceudnyttelse, brugernes behov for tilbud og bedre kørsel. Resultatet af dette arbejde blev præsenteret på et stormøde med alle arbejdsgrupper, ledelse og MEDudvalgsmedlemmer den 23. juni 2011.

Handicaprådet blev orienteret om arbejdet med dagtilbudsanalysen og de foreløbige forslag fra arbejdsgrupperne den 30. maj 2011. LFS blev orienteret om de endelige resultater på et møde den 29. juni 2011.

Denne rapport bygger således på resultater og konklusioner fra dagtilbudsanalysen og fra arbejdsgrupperne arbejde.

Oversigt over centrene

Center	Samlet budget 2011	Samlet budget 2012 og frem	Antal normerede pladser	Antal indskrevne brugere	Antal medarbejdere i årsværk
Center for job, aktivitet og udvikling	35.700.000	34.710.000	307	311,5	60
Center Kvintetten	43.070.000	41.860.000	197	197,5	88
Center for selvejende dagtilbud	20.030.000	19.230.000	121	163	32
Total	98.800.000	95.800.000	625	672	180

Se bilag 2 for en oversigt over de enkelte tilbud og målgrupper. Der er til budgetforhandlingerne for budget 2012 fremlagt forslag om at lægge Center Kvintetten og Center for job, aktivitet og udvikling sammen.

Nedenfor følger en samlet fremlæggelse af arbejdsgruppernes resultater. DU Handicap og centrene for dagtilbud arbejder fremadrettet videre med at uddybe og iværksætte resultaterne og vil, hvor relevant, fremlægge forslag til beslutning for Socialudvalget.

2. Nye fysiske rammer

Dagtilbudsanalysen viser, at der er et potentiale for at etablere pladser til borgere, der mangler et dagtilbud. Den viser også et behov for at etablere både nye tilbud og nyt indhold i de eksisterende tilbud til borgere, der i dag har et dagtilbud.

En stor del af potentialet kan kun realiseres, hvis der skabes nye tidssvarende rammer med tilgængelighed for alle og mulighed for fleksibel brug og indretning.

Arbejdsgruppen forslår en samling af dagtilbud to steder på Amager og to steder i resten af København. Samlingen af dagtilbud er en væsentlig forudsætning for, at det fulde potentiale for oprettelse af nye pladser og tilbud gennem effektivisering kan opnås.

Der foreligger forslag om Bomiparken og Sundbyvang som de to steder på Amager. Der er indgivet budgetforslag til 2012 vedr. etablering af en samling af dagtilbud 1-2 steder i Nordvest.

Der er indgivet anlægsbevilling til Borgerrepræsentationen omkring renovering af Bomiparken på Amager.

Der er ikke udarbejdet budgetforslag for samling af de øvrige dagtilbud på Sundbyvang. Da det er kommunal ejendom, skal der ikke deponeres, og det er således alene anlægsudgiften til renovering, der skal bevilges. En række dagtilbud ligger allerede på Sundbyvang, og en del af kravene til indretning er opfyldt: Tilgængelighed, gode udendørsarealer, caféområde, svømmehal, mulighed for skærmede enheder mv.

Der er indgivet budgetforslag til budgetforhandlingerne for 2012 omkring samling af dagtilbud på 1-2 matrikler i Københavns Nordvest kvarter. Samlingen af dagtilbuddene i Nordvest vil medføre en anlægsudgift på ca. 64,5 mio. kr. og forventes gennemført i 2013. Deponering på ca. 50 mio. kr. forventes at blive dækket af Socialforvaltningen selv fra de fraflyttede lejemaal eller ved et træk på lånerammen.

Det tilstræbes, at de selvejende dagtilbud får mulighed for at få lokaler i de nye fysiske rammer.

De nye fysiske rammer skal til forskel fra de eksisterende være tilgængelige for alle, uanset handicap. De nye steder skal endvidere indrettes, så der er plads til mindre skærmede enheder, fx Øresunds målgruppe.

Samlede fysiske rammer vil betyde bedre mulighed for at anvende personalets ressourcer til størst gavn for borgerne og for fleksibilitet i udbuddet og antallet af aktiviteter.

Aktiviteter som fx teater, musik og medie kan i samlede rammer planlægges som forløb, hvor brugerne melder sig på eller optages for en kortere eller længere periode. Derudover kan der tænkes i at gøre aktiviteterne mobile, dvs. at teateraktivitet og personale flytter sig fra sted til sted i bestemte intervaller.

Arbejdsgruppen har arbejdet på følgende anbefaling til indhold og indretning af nye fysiske rammer:

- Fællesadministration herunder kontor, mødelokale, tekøkken, garderobe og personaletoiletter
- 1-2 kantiner med spisesal - hvoraf et er med produktionskøkken
- Ca. 1 handicaptoilet med lift pr. 7-10 brugere med fysisk handicap
- Ca. 1 handicaptoilet (uden lift) pr. 7-10 andre brugere

- Lokaler til Teams (grupperum hvor der er mulighed for fleksibel indretning i forhold til antal brugere) med tv-rum, samtale- og hvilerum efter teamets behov
- Mulighed for skærmede tilbud til grupper med særlige behov
- Aktivitets- og sanserum
- Trænings-/fysioterapirum
- Faglokaler (værksteder mv.)
- Produktions- og pakkelokaler
- Omklædningsrum i forbindelse med produktion
- Depoter/lagerrum
- Plads til udendørsaktiviteter på velindrettede udearealer (fx bålplads, drivhus, sansehøve og sportsarealer)
- Placering tæt på levende nærmiljø med mulighed for fx indkøb og cafébesøg
- God handicaptilgængelighed (herunder elevator hvis tilbuddet er i flere etager)
- Tæt på offentlig transport
- P-plads til egne biler/busser
- Plads til parkering ved aflevering/afhentning af brugere og til lastbiler, der kører med varer til produktionsværkstedet
- Flytbare vægge
- Medicinrum
- Musik og teaterfaciliteter
- IT og Medieværksted
- Mulighed for Snouzelhus i tilknytning til ét af de nye huse
- Dyrehold (fx høns og kaniner)
- Indtænke klima – og miljøforanstaltninger
- Plads til KIFU's aktiviteter

3. Muligheder for effektivisering og nye tilbud

Arbejdsgruppen har sat fokus på en række indsatser, der giver mulighed for at bruge ressourcerne bedre til gavn for borgerne.

Fra tid uden til tid med borgerne

Dagtilbudsanalysen viser, at der er ca. 9 timer om ugen, hvor dagtilbuddene har åbent, men hvor der ikke er brugere til stede. I dag er brugernes tid i dagtilbuddet i gennemsnit godt 5 timer pr. dag, svarende til ca. 27 timer pr. uge. Åbningstiden er i gennemsnit godt 36 timer pr. uge. Åbningstiden uden borgere på godt 9 timer om ugen svarer til ca. 24 % af åbningstiden.

På baggrund af input fra arbejdsgruppen er det vurderet, at behovet for arbejdstid uden borgere til fx personalemøder er ca. 10 %. Det betyder, at der i gennemsnit for alle dagtilbud er et potentiale på ca. 14 % af åbningstiden, der kan opnås ved, at mindst 90 % af personalets arbejdstid ligger i det tidsrum, hvor der er borgere i dagtilbuddet.

Effektivitetspotentialiet ved bedre brug af de eksisterende ressourcer svarer til, at der kan etableres ca. 53 nye pladser i **nye** rammer. Alternativt er det muligt at skabe nye og bedre aktiviteter til borgere med dagtilbud i dag, kombineret med nye pladser. Det største potentiale for effektivisering ligger i Kvintetten.

I de eksisterende rammer kan der effektiviseres svarende til ca. 24 pladser.

Dette potentiale tager udgangspunkt i budget 2012. Dagtilbudsområdet har i 2011 sparet 3 mio. kr. og skal også spare 3 mio. kr. i 2012.

	Potentiel pladskapacitet ved effektivisering i nye rammer	Potentiel pladskapacitet ved effektivisering i eksisterende rammer
Center for job, aktivitet og udvikling	11	7
Center Kvintetten	29	15
Center for Selvejende dagtilbud	13	2
I alt	53	24

Ventelisten, som den ser ud nu, er især rettet mod de borgere med relativ høj funktionsevne, der ligger i Center for aktivitet, job og udviklings målgruppe. Etablering af nye pladser vil derfor betyde, at der vil ske en omfordeling af ressourcer fra særligt Kvintetten til andre målgrupper.

Udfordringen er, at med de nuværende tilbuds størrelser kan det være praktisk vanskeligt at indfri potentialiet uden at berøre arbejdsugens længde. I samlede fysiske rammer kan potentialiet indfries ved en kombination af:

- mere fleksible åbningstider,
- lav bemanning, når der ikke er borgere,
- mindre bemanning i starten og slutningen af dagen, hvor der er færre borgere,
- evt. kortere arbejdsuger; en samling af dagtilbuddene bør dog kunne give mulighed for at fastholde de fleste medarbejdere i fuldtidsansættelser.

DU Handicap vil i samarbejde med centre for dagtilbud arbejde videre med forskellige modeller for, hvordan potentialiet kan realiseres.

Jævn fordeling af hjemmedagene

Dagtilbudsanalysen viser, at borgerne i dagtilbuddene samlet set har ca. 500 hjemmedage om ugen. De fleste dagtilbudsbrugere har en eller flere hjemmedage om ugen. Det betyder, at ca. 85 % af dagtilbuddenes brugere er i dagtilbud på en gennemsnitlig dag. Der er stor forskel på, hvor mange borgere, der har hjemmedag på de forskellige ugedage. Det skaber rum for at tage flere borgere ind, hvis hjemmedagene fordeles mere jævnt.

I dag er særligt Kvintettens tilbud belastet af, at mange botilbud holder personalemøde om onsdagen, hvilket betyder, at visse tilbud har tre gange så mange borgere om onsdagen som andre dage. Pga. arbejdstidsreglerne er det kun muligt for botilbuddene at holde fælles personalemøde tirsdag eller onsdag. En fordeling af hjemmedagene i den udstrækning, det kan lade sig gøre, vil være et væsentligt bidrag til, at de fysiske rammer kan rumme flere borgere end i dag.

Hvis hjemmedagene tirsdag og onsdag fordeles jævnt, vil det betyde, at der frigives ekstra kapacitet svarende til ca. 24 pladser, heraf er det største potentiale i Kvintetten. Det er en forudsætning, at dette kombineres med fleksible åbningstider og eventuelt kortere arbejdsuger, som beskrevet ovenfor, for at sikre, at kvaliteten for borgerne i tilbuddet ikke falder.

Andre tiltag

Det foreslås, at der oprettes klubtilbud til ældre og svagelige borgere, der ikke længere har gavn af et fuldt dagtilbud. Dette vil også frigive ressourcer til nye eller forbedrede tilbud. Forslaget er uddybet i afsnit 5.

Der skal ske en tæt opfølgning på borgere, der ikke benytter deres plads eller har væsentligt flere hjemmedage end de er visiteret til. Borgere der har et ændret behov for dagtilbud, kan benytte orlovsordningen eller blive revisiteret.

Arbejdsgruppen anbefaler en lukkeuge i sommerferien for alle borgere, dog med mulighed for, at fx hjemmeboende kan tilbydes et "nødtilbud". Det vil kunne give en besparelse på kørslen, men vil også give en mere koncentreret ferieafvikling og dermed en mere hensigtsmæssig personalenormering i perioden maj til september. Erfaringerne hos de selvejende dagtilbud med en lukkeuge i sommerferien er positive.

Udover lukkedage mellem jul og nytår, efter Kr. Himmelfartsdag og en uge i sommerferien, foreslås det, at hvert tilbud kan afholde op til 6 pædagogiske dage: 4 faste og 2 fleksible temadage. Datoerne for de faste dage skal meldes ud til døgntilbuddene i december for det kommende år.

4. Muligheder for effektivisering og forbedring af kørsel

Det er ønsket, at borgerne så vidt muligt tilbydes et dagtilbud tæt på deres botilbud for at undgå lang befordringstid. I forbindelse med etableringen af nye samlede rammer vil det være naturligt at tilbyde alle borgere plads på et tilbud tæt på deres hjem. Også uden samlede fysiske rammer er der et potentiale for at tilbyde en del af disse borgere et dagtilbud tættere på deres bopæl.

På kort sigt er der en række muligheder for effektivisering af kørsel. Der er størst potentiale for effektiviseringer, hvis der findes nye fysiske rammer for dagtilbuddene.

Samkørsel mellem dagtilbuddene

Samkørsel betyder, at en bus henter borgere fra samme døgntilbud til flere dagtilbud, eller at en bus henter borgere fra flere døgntilbud til samme dagtilbud. Der arbejdes allerede i dag med samkørsel mellem tilbud, og der kan derfor ikke forventes en større effektiviseringsgevinst ved dette på kort sigt. I forbindelse med store samlede tilbud vil der være gode muligheder for mere samkørsel.

Tilbud til borgere om et dagtilbud tættere på deres bopæl

En del brugere går i dag i dagtilbud, der ligger langt fra deres bopæl. Eksempelvis er der en del, der bor på Amager, men har et tilbud, der ligger i Københavns Nordvest kvarter, eller omvendt. Dette betyder, at borgerne er nødt til at blive befordret igennem København for at komme til et tilbud, der minder om et, der ligger i deres egen bydel. Dette er u hensigtsmæssigt af flere årsager:

- Det betyder, at borgere bruger uforholdsmæssig megen tid på befordring,
- at busser skal passere igennem København på tidspunkter, hvor der er megen trafik, samt
- at der bruges midler på befordring, der kunne bruges bedre til udvikling af tilbuddene til borgerne.

Borgere, der har bopæl på Amager, men tilbud i en anden del af København, eller omvendt har bopæl i resten af København, men tilbud på Amager, vil kunne spare en betydelig mængde befordringstid. Dette skyldes, at en stor del af kommunens botilbud og dagtilbud ligger enten på Amager eller i den nordlige del af København, hvorfor de nævnte borgere skal bruge lang tid på kørsel igennem byen. Det estimeres, at disse borgere i gennemsnit vil kunne spare ca. 20 minutters befordringstid om dagen.

For de kommunale tilbud er det forventningen, at der kan spares op mod en halv million, hvis borgere tager imod tilbuddet om at flytte til et tilbud tættere på deres bopæl. Dette er dog med et stort forbehold for, at nogle borgere formentligt ikke vil ønske at skifte tilbud, før der

kommer nye fysiske rammer. I forbindelse med en flytning til nye fysiske rammer, hvor det vil være naturligt at give et tilbud, der ligger tæt på borgerens bopæl, er det vigtigt, at tage hensyn til den enkelte brugers tilknytning til andre brugere og personale på brugerens nyværende dagtilbud.

I nye rammer er det forventningen, at besparelsen på kørsel vil blive minimum trekvart mio. kr. Herudover forventes det, at der vil være en gevinst ved øget samkørsel, da der ikke skal bruges tid på at køre mellem de dagtilbud, der i dag køres imellem. Desuden vil færre destinationer formentligt betyde, at busserne vil kunne udnyttes mere effektivt.

Anvendelse af tilbuddenes egne busser

Det er i arbejdsgruppen blevet drøftet, om der vil være et effektiviseringspotentiale i, at tilbuddenes egne busser anvendes til kørsel til og fra dagtilbud. Dette er blevet drøftet i forhold til såvel døgn- som dagtilbuddenes busser. Begge områder har påpeget problemer med, at der ikke vil være nok personale tilbage til tilbageblevne borgere. Det skal dog nævnes, at der kan være en mulighed for det på enkelte dagtilbud. Det vil også være en mulighed at hente borgere direkte på deres døgntilbud i forbindelse med turdage.

Andre forslag til forbedringer

Kørsel med i voksenuddannelsesmetoden (VUM)

Arbejdsgruppen anbefaler, at der fremover tages højde for, om borgeren har brug for kørsel, når vedkommende visiteres til et dagtilbud. Det vil sige, at en borger, der har behov for kørsel, får ekstra midler med til at dække dette behov. Arbejdsgruppen vurderer, at denne model vil indebære følgende fordele:

- De enkelte dagtilbud risikerer ikke, at flere brugere betyder færre midler pr. bruger på grund af kørsel.
- Omkostningerne ved kørsel vil blive mere synlige.
- Der vil i forbindelse med visitation være incitament til at se på hvilke relevante dagtilbud, der ligger tættest på borgerens bopæl – til glæde for borgerne, der får mindre befordringstid.
- I dag tildeles midlerne efter en historisk bestemt andel, der pristalsreguleres, men ikke tager højde for ændringer i antallet af brugere med kørselsbehov.

Desuden anbefales det, at de medfølgende midler til kørsel tilfalder centeret, således at centeret har muligheden for at tilrettelægge kørslen mest hensigtsmæssigt.

Arbejdsgruppen anbefaler også, at de medfølgende midler pristalsreguleres to gange årligt.

Desuden anbefales det, at der ved visiteringen tages højde for, om borgeren fx anvender kørestol, da dette betyder, at der skal bruges mere plads i bussen, og udgiften dermed bliver højere.

Trafiktræning af borgere

Arbejdsgruppen anbefaler, at der arbejdes med trafiktræning af borgere, der har mulighed for dette. Dette vil være til glæde for den enkelte borger, der vil opnå en personlig udvikling, og få mulighed for at bevæge sig mere omkring på egen hånd – til dagtilbud og andre aktiviteter.

Desuden kan der på sigt være et besparelspotentiale, hvis færre borgere skal befordres gennem kommunens kørselsordninger. Trafiktræning skal gives af døgntilbuddene.

Fleksible åbningstider

Som det nævnes i afsnit om muligheder for effektivisering, skal der på dagområdet arbejdes med fleksible åbningstider. Dette kan betyde, at borgerne får mulighed for at møde på tidspunkter, der passer dem bedre. Desuden er det muligt, at dette vil medføre et effektiviseringspotentiale i forhold til kørsel, da det vil være muligt at anvende færre busser, der så kører flere gange.

Udbud

I dag betjenes dagtilbuddets brugere af en række forskellige aktører under forskellige kontraktlige forhold. Visse af kontrakterne har løbet igennem længere tid. Det er derfor tænkeligt, at der vil være en gevinst ved at bringe kørslen i udbud, ligesom det vil kunne sikre en ensartet kvalitet i betjeningen af dagtilbuddene. Den eventuelle gevinst er dog vanskelig at estimere, da der eksempelvis skal tages højde for øgede omkostninger til forhøjede miljøkrav.

I arbejdsgruppen er det blevet diskuteret, hvilke servicekriterier, det vil være relevant at opstille i forbindelse med et udbud.

Kørsel i busbanerne

Arbejdsgruppen anbefaler, at busser der anvendes til rutekørsel til og fra dagtilbud får mulighed for at køre i "busbanerne" i København. Dette vil kunne spare borgerne betydelig tid, samt betyde færre kørselsudgifter.

Denne løsning er dog tidligere blevet afvist for taxaselskaber.

5. Præsentation af forslag til nye tilbud

Der er mange gode idéer og forslag til, hvor der er behov for nye og anderledes tilbud.

I dag er der særligt borgere på venteliste til pladser i Center for job, aktivitet og udvikling, hvis tilbud er målrettet borgere, der har en vis grad af selvstændighed. Det er Handicapcentrets vurdering, at

ventelisten til Kvintetten, målrettet borgere med højt støttebehov, og Center for selvejende dagtilbud, målrettet forskellige målgrupper, minimeres hen over sommeren 2011.

Der er desuden ca. 154 borgere, der ikke står på ventelisten, men som vurderes at have behov for dagtilbud. Behovet er størst blandt de fysisk handicappede borgere, mange med erhvervet hjerneskade, fra Vibegården, Verahus og Lions Kollegiet samt Center for selvstændige boformers målgruppe af borgere med lettere udviklingshæmning og borgere med Aspergers Syndrom. Til de meget ressource- og plejkrævende borgere med hjerneskade er der behov for skærmede tilbud med minimal kørsel. Til den sidste gruppe er der særligt brug for erhvervsrettede dagtilbud.

Center	Borgere på venteliste	Borgere med behov for visitation (ikke visiteret)
Center for selvstændige boformer	-	48
Center for variable boformer 3	4	9
Center for variable boformer 2	3	0
Center for aflastningstilbud, projekter og midlertidigt ophold	1	12
Center for autisme og specialpædagogik	3	1
Center for ældrepedagogik og sundhed	1	1
Center for multiple funktionsnedsættelser	1	2
Vibegården og Verahus	2	32
Lions Kollegiet	3	49
I alt	18	154

Udover behovet for oprettelse af nye pladser, er det arbejdsgruppens vurdering, at der i nye og større fysiske rammer vil være mulighed for en større fleksibilitet i de udbudte aktiviteter, både eksisterende og nye.

Arbejdsgruppens forslag til oprettelse af nye tilbud og udvikling af eksisterende aktiviteter, er beskrevet nedenfor. Ikke alle forslag kan etableres med de nuværende ressourcer.

Klubtilbud

Klubtilbuddet er et samværstilbud med fokus på sociale netværk og aktiviteter som fx musik, banko o.l.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der oprettes et klublignende tilbud til borgere, som vil have glæde af et dagtilbud på nedsat tid. Der er i dag 76 borgere over 65 år i dagtilbuddet, men det skal understreges, at klubtilbuddet ikke er målrettet en bestemt aldersgruppe. En forespørgsel blandt dagtilbuddene viser, at op mod 40 borgere vurderes at ville have glæde af et tilbud af kortere varighed fx en formiddag eller eftermiddag. En forespørgsel blandt døgntilbuddene viser endvidere, at der er ca. 43-47 borgere, som i dag *ikke* har et dagtilbud, men som kunne have behov for et klubtilbud.

Oprettelse af et klubtilbud vurderes at ville frigøre pladser fra Daghjemmet Persillevej (13), Væveriet Svanevej (8), Koloritten (6), Sundbyvang Dagcenter (5), Værkstedet Gladsaxe Møllevej (5), Lions Kollegiets Dagcenter (2) og Dagtilbuddet Hans Knudsens Plads (1).

Hvis der bruges 40 % af ressourcerne til en dagtilbudsplads på at oprette klubtilbud, vil dette frigive ca. 21 dagtilbudspladser eller ca. 52 klubtilbudspladser til andre borgere.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der oprettes klubtilbud under § 104 2-3 steder i København. Oprettelse af et klubtilbud forudsætter, at de fysiske lokaler kan findes i et af de eksisterende tilbud. Tilbuddet kan evt. råde over lokalerne fra om eftermiddagen og ud på aftenen. Et forslag er at placere et klubtilbud i tilknytning til cafeen på Sundbyvang. Et andet klubtilbud kan evt. knyttes til et af de nye store steder i København. For mobile borgere kan en tredje mulighed være, at klubtilbuddet bliver tilknyttet netværkene.

I og med at målgruppen er ældre borgere, må der forventes, at deres støtte- og plejebehov vil være stigende. Det kan derfor overvejes at ansætte både pædagogisk og sundhedsfagligt personale. Der skal endvidere tages højde for kørselsudgifter for borgere i klubtilbud, som ikke er selvtransporterende.

Jobshoppen

Der ønskes en udvidelse og øget synlighed af Jobshoppen både internt blandt brugere og eksternt med henblik på nye samarbejdspartnere.

Internt ønskes der en større synlighed af Jobshoppen overfor de brugere, der kunne have glæde af et § 103 tilbud. Eksternt ønskes det, at der skabes flere jobs og mere af den lettere produktion. Det

ønskes i særligt grad at arbejde videre med Københavns Kommune som mulig arbejdsplads for Jobshoppens brugere, som det fx sker i Bernstorffsgade 17 i dag.

Tilbud til borgere med Aspergers syndrom

Der er i dag borgere med Aspergers syndrom, der vurderes at have et behov, men ikke har et tilbud i Københavns kommune. Der er derfor behov for at se på, hvorledes der kan etableres et tilbud til denne målgruppe.

Udfordringen er bl.a., at denne gruppe af borgere ikke tiltrækkes af de eksisterende tilbud og der er behov for at oprette et tilbud specifikt målrettet denne gruppe. Det kan være et erhvervsrettet tilbud såvel som et mere klublignende tilbud.

Der skal tages højde for, at mange borgere med Aspergers syndrom ikke vil være interesseret i at dele de samme fysiske rammer som fx borgere med udviklingshæmning. Der kan derfor være behov for at tænke i andre fysiske rammer til denne gruppe. Et forslag kan være, at koble denne målgruppe til netværkene.

Det vil være nødvendigt at udarbejde en analyse af målgruppen, der kan klarlægge behovet for og indholdet i et tilbud.

Udvidet samarbejde med netværkene

Dagtilbuddene ønsker et tættere samarbejdet til netværkene og der skal arbejdes på at øge synligheden af netværkene overfor dagtilbuddenes brugere. Netværkene kan fx tænkes ind i indsatsen i forhold til borgere med Aspergers syndrom og i forhold til klubtilbud.

Naturprojektet

Naturprojektet på Amager er særligt efterspurgt af yngre brugere. Målgruppen er de bedre fungerende borgere, dvs. Center for job, aktivitet og udviklings målgruppe. Arbejdsgruppen foreslår, at der til naturprojektet etableres en naturskole, et naturværkssted og endelig udvidelse af det eksisterende naturprojekt.

Naturskolen skal have base på Sundbyvang. Herfra tager brugere og medarbejdere på tur til skov og strand og indsamler ting som de kan studere. Der skal være plads til 8-10 brugere og 1-2 medarbejdere.

Naturværkstedet skal have et tæt samarbejde med naturskolen. Det skal på værkstedet være muligt at fremstille fx fuglekasser m.m. Der skal være plads til 8-10 brugere og 1-2 medarbejdere.

Der vil kunne beskæftiges ca. 25 brugere fordelt på henholdsvis naturskolen, naturværkstedet samt et mobilt gartnerhold, der vil have til opgave, at vedligeholde de grønne områder på Sundbyvang, samt sansestien på Persillevej.

Musik og teater

Med et teaterværksted ønskes det, at brugerne kan lære, hvad det vil sige at spille og opføre teater. Herunder vil brugerne kunne lære at opsætte et teaterstykke med hvad det indebærer af fx sceneopsætning, lys, lyd og at opføre et produkt for andre. Brugerne vil derigennem kunne opnå kompetencer i at kommunikere på forskellige måder.

Med et musikværksted kan brugerne lære at spille musik og lære, hvad musik kan bruges til. En mulighed kan være at udvikle Københavns egen musikfestival.

Det er meningen, at teater og musikværkstedet skal være målrettet et bredt udsnit af brugerne på dagtilbuddene. Det kan fx organiseres i forløb, hvor brugerne er indskrevet 10-12 måneder og andre kurser kan udbydes som ugekurser, ugentlige endagskurser eller som et aftenklubtilbud.

I nye samlede fysiske rammer vil der kunne ansættes personale med særlige kompetencer indenfor teater og musik, som kan kvalificere de udbudte aktiviteter.

IT, medier og kommunikation

Der ønskes et IT- og medieværksted, der kan imødekomme borgernes interesse for tilbud som fx TV-Glad. Her kan brugerne opnå kompetencer i at anvende IT og på medie-værkstedet lære om nyhedsformidling i billeder og lyd. Derudover vil brugerne blive undervist i forskellige kommunikationsformer og lære om brugen af billeder, lyd og teknik m.m.

IT, medie og kommunikationsværkstedet kan udbydes til et bredt udsnit af borgerne. Det kan organiseres på samme måde som teater- og musikværkstedet i forløb af 10 – 12 måneder, ugekurser, ugentlige endagskurser eller som aftenklubtilbud.

I samlede fysiske rammer vil der kunne ansættes personale med særlige kompetencer indenfor IT, medier og kommunikation, som kan kvalificere de udbudte aktiviteter.

Sundhed, kost og motion

I et stort samlet tilbud ønskes kost og motion tænkt ind fra starten både i kantine og cafévirksomhed, og i indendørs og udendørs faciliteter til at dyrke motion.

Der kan også tænkes i sammenhæng mellem fysioterapi og dagtilbud. En mulighed kunne være, at der tilknyttes fysioterapeuter til dagtilbuddene og at der etableres aktivitetsrum, der kan fungere som behandlings- og træningsrum, når terapeuterne er på dagtilbuddet. Fordelene ved, at fysioterapeuter er til stede i dagtilbuddet, er, at det

vil øge muligheden for at sætte fokus på træning som en del af den forebyggende sundhedsindsats.

Kunstscolen

Kunstscolen har længe ønsket at etablere atelierpladser på særlige vilkår til de borgere, der har opnået et personligt udtryk på stabilt højt niveau.

Kunstscolen vil gerne udvide med yderligere 3 brugere, til i alt 13 brugere. Det er ønsket, at 3 elever med meget lille støttebehov får deres eget atelier. En udvidelse af elevpladser/atelierpladser vurderes at forudsætte en opnormering af undervisere, evt. en deltidsansat eller en leder med underviserkvalifikationer.

Genbrugsbutik

Der er i dag tilknyttet en genbrugsbutik til Jydeholmens lokaler, men arbejdsgruppen vurderer, at der er potentiale til en udvidelse af aktiviteterne. Først og fremmest foreslås det, at der tilknyttes et hold på ca. 8-10 brugere, der kører ud og henter ting og møbler til genbrug. Holdet har deres egen bus, som de anvender til formålet.

Det kan desuden være relevant at opstarte et samarbejde med træværkstedet på Sundbyvang om restaurering og istandsættelse af de indhentede møbler m.m.

På sigt ønskes oprettet en genbrugsbutik i gadeplan til salg af de indsamlede og istandsatte genbrugsvarer. Dette vil medvirke til at skabe nye jobs.

Tilbud til demente

Arbejdsgruppen anbefaler, at der etableres et tilbud til demente borgere på Amager. Det skal undersøges i hvilket omfang tilbuddet på Grøndalsvænge Allé kan imødekomme behovet for pladser til borgere med demens. Der vurderes dog fortsat at være behov for et tilbud til målgruppen på Amager.

Snouzelhus

Et Snouzelhus giver brugerne mulighed for at bruge verden og omgivelserne. Det er et hus hvor alle sanserne udfordres af lys, lyde, bevægelse, og hvor de fysiske påvirkninger giver brugeren mulighed for at lære nyt eller bare nyde at være til.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der etableres et Snouzelhus i tilknytning til ét af de kommende store steder. Et Snouzelhus vil være til gavn for borgere med betydelig og svær fysisk og psykisk funktionsnedsættelse og borgere, der har en generel lav udviklingsalder. Det kan fx være relevant for borgere fra Verahus, borgere med senhjerneskade, borgere med udviklingshæmning og lav udviklingsalder

Pladsbehovet vurderes at være et lokale på 300-400 m², som skal indrettes med forskellige rum, hvor udvalgte sanser bliver stimuleret.

Dertil kommer, at der skal være passende faciliteter til målgruppen, fx etablering af loftlifte i hvert rum, således at alle har mulighed for at benytte tilbuddet.

Der kan i forbindelse med etablering og finansiering af et Snouzelhus være inspiration at hente i andre kommuner, der har erfaringer med finansiering. Ligeledes kan der være indtægtsmulighed forbundet med udlejning af huset til gæster.

Helhedstilbud

Et helhedstilbud kan være et internt dagtilbud som gives til borgere efter behov. Et væsentligt argument for oprettelse af et helhedstilbud er, at borgeren ikke har gavn af et miljøskifte og har behov for stor fleksibilitet i fx mødetiden.

Der er kommet tre konkrete forslag til oprettelse af et helhedstilbud på Musvågevej, Vibegården og Lions Kollegiet. En mulighed er, at etablere et internt dagtilbud i forbindelse med døgntilbuddet. En anden mulighed er, at de nye rammer for dagtilbuddene kan imødekomme behovet for den fleksibilitet som disse borgere har brug for. Det skal derfor undersøges om disse borgere kan rummes på dagtilbuddene i nye fysiske rammer, forudsat at der kan skabes den nødvendige fleksibilitet for denne målgruppe.

Forslag om helhedstilbud for borgere på Musvågevej

Tilbuddet skal tilbyde varierede aktiviteter på linje med et almindeligt dagtilbud. Der skal sikres aktiviteter indenfor fastsatte kategorier, men selve aktiviteten skal ikke være fastlagt, men kunne tilrettelægges løbende og periodevis.

Aktivitetskategorier og eksempler på aktiviteter kan være: *Oplevelser, socialt samvær og netværksdannelse*: fx cafe, banko, fællesspisning, udflugter, fester, rejser). *Arbejde*: fx montering, havearbejde og madlavning. *Træning og specialundervisning*: fx træning i hjemmet og kommunikation. *Bevægelse og fysioterapi*: fx svømning, ridning, naturudflugter og fysioterapeutisk behandling. *Sansestimulering*: musiske og kreative aktiviteter.

Det skønnes at ca. 10 beboere vil have glæde af og ønsker et internt dagtilbud. Der vil ikke være etableringsomkostninger i forbindelse med indretning af lokaler eller bygninger. Forslaget indebærer omkostninger til drift.

Forslag om helhedstilbud for borgere på Vibegården

Vibegården er karakteriseret ved, at en lang række beboere ikke har tilbud udenfor botilbuddet. Der bor i alt 35 mennesker med nedsat funktionsevne, og de opholder sig i høj grad indenfor de vægge, som huset er omgivet af. Kun 3 beboere har et dagtilbud 3-4 af ugens dage, mens 8 beboere har et ugentligt tilbud af 1-2 timers varighed. Der

stilles derfor forslag om, at de nuværende lokaler udnyttes bedre til gavn for beboernes aktiviteter på Vibegården. Det bemærkes, at forslaget indebærer en ombygning.

Ønsket er bl.a. etablering af et rum over det nuværende opholdsrum og dermed udnyttelse af, at opholdsrummet har meget højt til loftet. Det nye ekstra rum ønsker Vibegården at anvende til aktivitetsrum med mulighed for kreative aktiviteter (fx tegne, male og sy), bevægelse og træning, film fremvisning, fester, møder, hygge i almindelighed, musik og sang, computer/IT og spil (fx bingo, kortspil, skak).

Forslag om helhedstilbud for borgere på Lions Kollegiet

Ud af Lions Kollegiets 72 indskrevne beboere har 52 pt. ikke et § 104 tilbud. De 52 beboere er ikke visiteret til et § 104 tilbud, men der er rettet henvendelse til handicapcenteret om, at de 52 beboere ønskes opskrevet på en venteliste til et § 104 tilbud. Årsagen til, at borgerne ikke er skrevet op til det interne dagtilbud er, at Lions Kollegiet § 104 tilbud er et institutionsforebyggende tilbud. Det er tænkt som et tilbud, der kan forlænge borgerens tid i eget hjem.

Lions Kollegiet vurderer, at 40 af de 52 beboere kunne profitere af et helhedstilbud på Lions Kollegiet. Det kan realiseres ved at konvertere de 15 eksterne pladser i det nuværende § 104 tilbud på Lions Kollegiet til et helhedstilbud for de 40 borgere på Lions kollegiet som vurderes at kunne have behov herfor.

Dette tilbud kunne rummes i de eksisterende lokaler og ville ikke fordrer udgifter til kørsel. Det vil dog betyde, at der skal oprettes nye pladser i et andet tilbud til de 30 borgere med højt støttebehov, der på nuværende tidspunkt deler Lions Kollegiets 15 dagtilbudspladser.

De 40 beboere, der kunne benytte et helhedstilbud på Lions Kollegiet, hører alle til gruppen af borgere med svær eller meget svær hjerneskade. Denne gruppe (de svært skadede og meget svært skadede) er kendetegnet ved, at de har massive, sammensatte og komplekse problemstillinger på de fysiske, psykiske og kognitive områder. Målgruppen er yderligere udfordret ved, at de ikke nødvendigvis kan give udtryk for deres ønsker og behov og det kræver, at der er kendt personale, der har et indgående kendskab til borgeren, der gør det muligt at tolke reaktioner fra brugeren og ud fra en faglig vurdering tilrettelægge indsatsen. Den omtalte målgruppe har ikke selv mulighed for at opsøge kontakt, nærvær og stimuli. Det er medarbejderens opgave ud fra en faglig vurdering at forstå og omsætte brugerens respons.

Opholdsarealer skal være af en vis størrelse for at tilgodese plads til de hjælpemidler, der medbringes. Opholdsarealerne må samtidig ikke være for store og uoverskuelige både i forhold til støj og forstyrrende

interaktion fra andre brugere og medarbejdere. Tilgængelighed er et vigtig nøgleelement – her tænkes på hensigtsmæssig indretning af både inde - og udearealer. Toilet faciliteter skal have en vis størrelse for at tilgodese benyttelse af hjælpemidler i hygiejnesituationer. Øvrige møbler skal om muligt tilgodese stillingsskift fra kørestole.

Forslaget indebærer omkostninger til anlæg og drift af 15 pladser, der kan rumme de 30 borgere, der bruger Lions Kollegiets dagtilbud i dag.

Særligt tilrettelagt undervisning (STU forløb)

Arbejdsgruppen foreslår, at potentialet for at etablere et STU forløb i regi af dagtilbuddene undersøges. STU forløbene målretter sig til forskellige målgrupper af borgere med handicap under 25 år. De kan fx være til unge, der skal forberede sig til beskyttet beskæftigelse eller til unge som har behov for afklaring om uddannelse. Arbejdsgruppen har drøftet, hvorvidt de unge kan tilbydes et mere målrettet forløb end det de opnår i dag og om et sådan forløb kan foregå i regi af dagtilbuddene.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der arbejdes videre med at konkretisere behovet og afdække kravene til et STU forløb i regi af dagtilbuddene. Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF) varetager omkostningerne til STU, så det forudsætter, at BUF kan godkende det foreslåede. I givet fald vil det være udgiftsneutralt for SOF.

6. Videre forløb

Denne rapport sendes ud til kommentering i dagtilbudcentrenes MEDudvalg og centerråd, i centre for døgntilbud, hos relevante handicaporganisationer, hos faglige organisationer og hos andre relevante parter fra den 18. juli til den 26. august 2011.

Derefter arbejder DU Handicap videre med at udvikle og implementere forslagene. Relevante forslag fremlægges til politisk beslutning i Socialudvalget.

Hvilke tiltag, der kan gennemføres, vil afhænge af, om BR tildeler midler til nye fysiske rammer i budgetforhandlingerne for budget 2012.